

Особливості тепловіддачі при конденсації

- Процес конденсації полягає в тому, що при певних умовах пар може переходити як у рідкий так і в твердий стан. Конденсація починається біля різного роду включень у парі, біля пилинок, краплинок рідини і т.п.

Конденсація

Поверхнева

(відбувається на твердих поверхнях, температура яких нижча t насичення при даному тиску. Найбільш поширена).

Об'ємна

(відбувається в об'ємі пари, може відбуватися самочинно, напр. при зростанні тиску)

Крапельна

(відбувається на поверхнях, що погано змочуються конденсатом. Висока тепловіддача, обмежене застосування)

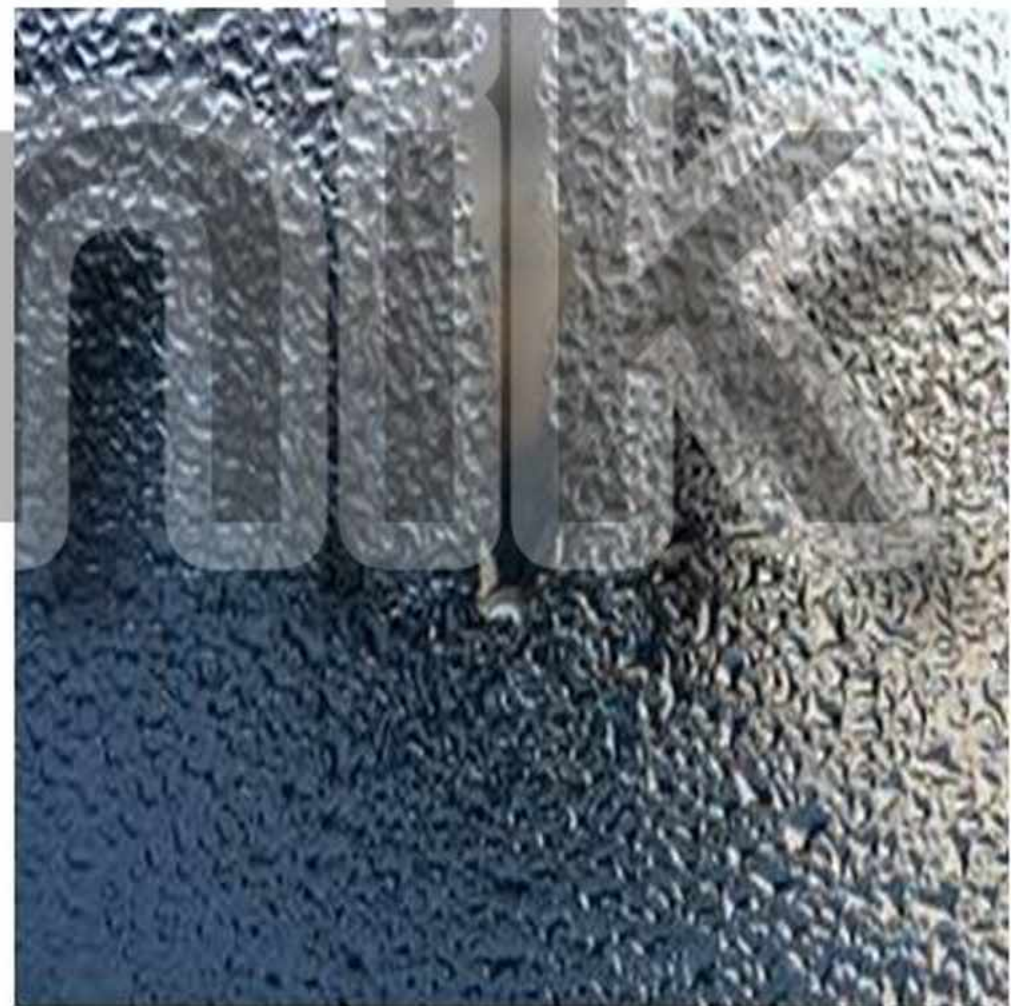
Плівкова

(відбувається на поверхнях, що добре змочуються конденсатом. Гірша тепловіддача, але більш широке застосування)

Крапельна конденсація та її “перехід” в плівкову (б).

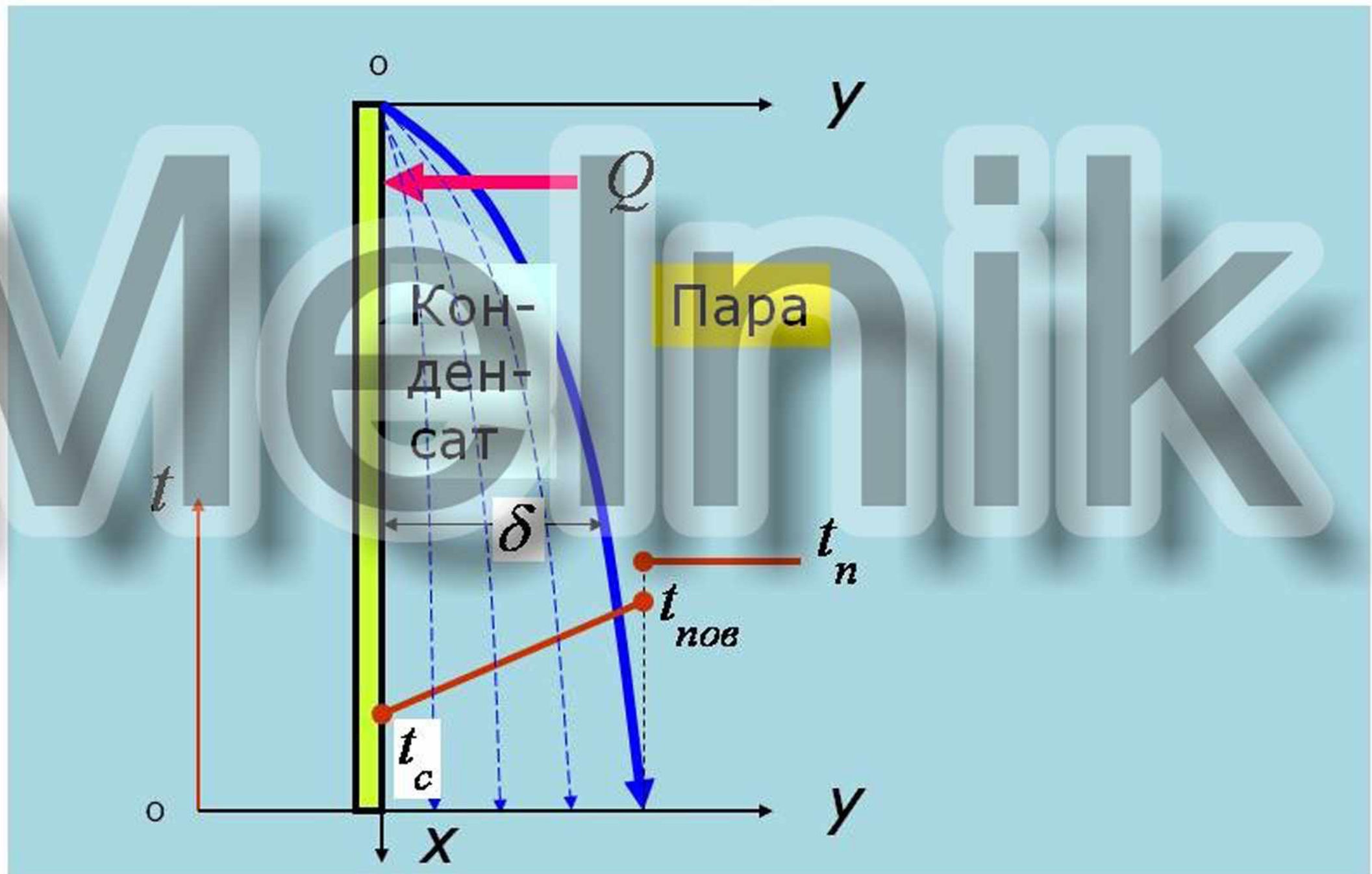

a)

б)

Конденсація пари на вертикальній стінці

Зміна коефіцієнта тепловіддачі (α) та товщини плівки конденсату (δ) вздовж вертикальної стінки (x)

Формула Нуссельта

$$\alpha_N = c^4 \sqrt{\frac{r \rho'^2 g \lambda'^3}{\mu' (t_n - t_c) \ell}}$$

Формула Нуссельта для конденсації нерухомої пари:

де $c = 0,943$ константа, визначальний лінійний розмір $\ell = H$ – висота поверхні (при конденсації на вертикальній поверхні) і $c = 0,728$, $\ell = d$ зовнішній діаметр (при конденсації на горизонтальних трубах);

r – теплота пароутворення, Дж / кг;

ρ' – густина рідини в стані насичення, кг/м³;

$g = 9,81$ м/с² – прискорення вільного падіння;

λ' – теплопровідність рідини в стані насичення, Вт / мК;

μ' – коефіцієнт динамічної в'язкості рідини в стані насичен., Нс/м²;

t_n, t_c – температура насичення рідини та стінки, °С.

Рівняння тепловіддачі при ламінарному русі плівки конденсату на вертикальних поверхнях

Формула Нуссельта дає достатню похибку, так як не враховує залежність фізичних властивостей конденсату від температури та по товщині плівки, а також зростання коефіцієнта тепловіддачі через хвильовий рух плівки, який виникає в результаті тертя на границі поділу фаз. Для уникнення цього Лабунцов запропонував ввести поправку на температуру $\epsilon_t = (Pr_H / Pr_C)^{0,25}$, а Капіца П.Л. – поправку на хвильовий режим руху плівки $\epsilon_v = Re^{0,04}$. (ця поправка збільшує коефіцієнт тепловіддачі порядку на 21%)

З урахуванням цих поправок середній коефіцієнт тепловіддачі становитиме:

$$\alpha = \alpha_N \epsilon_t \epsilon_v$$

Використовуючи теорію подібності та цю залежність, рівняння Нуссельта можна записати у вигляді критеріального рівняння:

$Re_N = 0,95 Z_N^{0,78} \epsilon_t$, якщо вважати число Рейнольдса визначуваним числом подібності:

$$Re_N = \frac{\alpha \Delta t h}{r v' \rho'}$$

Де $Z_N = Ga^{1/3} \frac{\lambda' \Delta t}{r v' \rho'}$; - т.з. приведена довжина. $Ga = \frac{gh^3}{\nu_p^2}$ - число подібності Галілея.

Співставлення дослідних даних конденсації різних парів на вертикальних трубах з розрахунком по формулі (дані Д.А. $Re_H = 0,95 Z_H^{0,78} \epsilon_t$, при $Re_H < 400$)

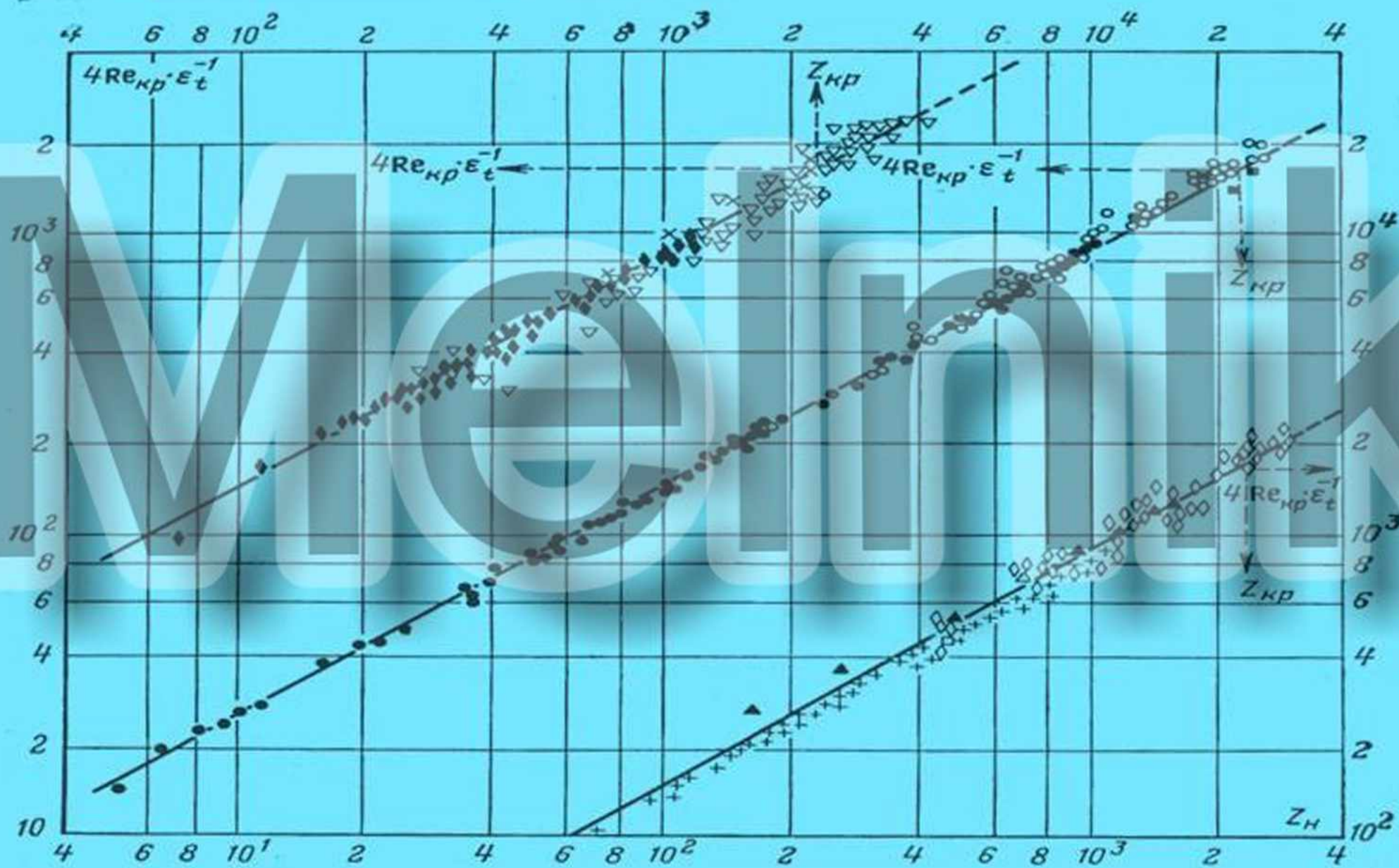

Рис. 3-8. Теплоотдача при пленочной конденсации неподвижного пара на вертикальной поверхности при ламинарном течении пленки.

○ — вода, Геббард; ● — аммиак, Городинская; □ — этиловый спирт, Беккер; ■ — жидкий воздух, Головинский; △ — вода, Саликов; ▲ — ацетон, Беккер; ▽ — вода, Стробе; + — вода, Буров; × — бензол, Беккер; ◇ — вода, Майсенбург; ◆ — вода, Кутателадзе.

- Є другий спосіб визначення тепловіддачі при конденсації, за ламінарного руху плівки, в якому за визначальну температуру приймають температуру конденсації пари і цей спосіб є більш поширеним в інженерних розрахунках. Для цього способу розрахункові рівняння такі:

- А) для вертикальних стінок $Nu = 0,42(Ga \cdot Pr \cdot Ku)^{0,28} \cdot (Pr/Pr_{cm})^{0,25}$

- Б) для горизонтальних стінок $Nu = 0,72(Ga \cdot Pr \cdot Ku)^{0,25} \cdot (Pr/Pr_{cm})^{0,25}$

(де $Ku = r/(c \cdot \Delta t)$ - критерій Кутателадзе, який враховує переохолодження конденсату (критерій фазового переходу).

- Якщо конденсація водяної пари відбувається всередині горизонтальних труб, то тоді використовують зовсім інші критеріальні рівняння, які розглядаються в спецкурсах.

Рівняння тепловіддачі при турбулентному русі плівки конденсату (чиста нерухома пара)

При $(Re = wd/\nu) > 400$ рух плівки стає турбулентним (в верхній частині плівки де $Re < 400$ рух залишається ламінарним. На стінці буде змішаний рух. $Re_{кр} = 400$ відповідає $Z_{кр} = 2300$).

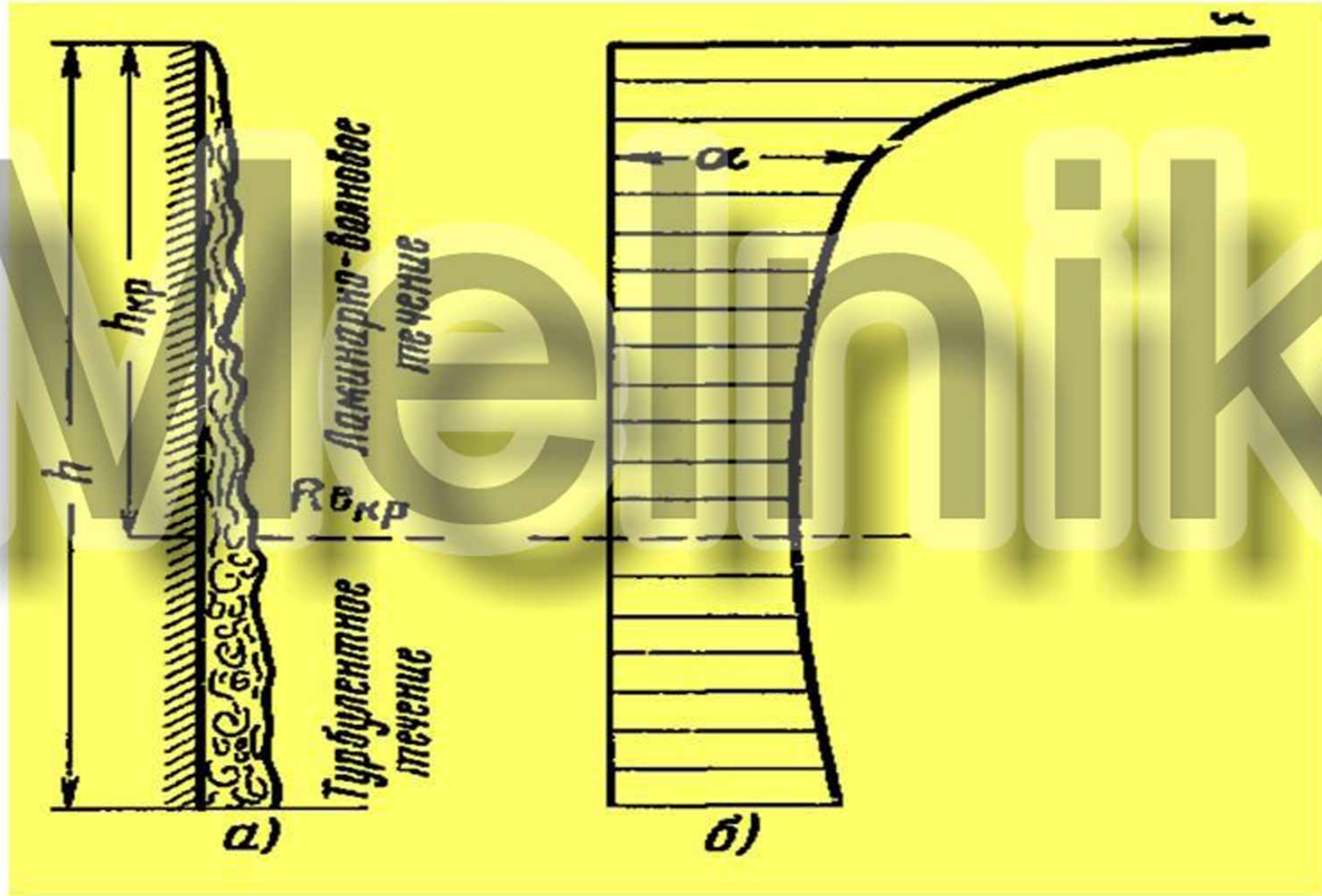
Тоді рівняння подібності для тепловіддачі чистої нерухомої пари при змішаному русі плівки на вертикальній поверхні прийме вид (за визначальну температуру приймають t_n):

$$Re_H = [89 + 0,024 \left(\frac{Pr_H}{Pr_C} \right)^{0,25} Pr_H^{0,5} (Z_H - 2300)]^{4/3}$$

Ці рівняння є справедливими і для конденсації на горизонтальній трубі, якщо в критеріях подібності взяти за визначальний розмір d замість H .

При $(K = r/c'_p) > 5$ і $Pr_H > 1$ можна не враховувати інерційні сили та перенесення теплоти конвекцією. Якщо поверхня має нахил, то в початкове рівняння необхідно ввести поправку $g_x = g \cdot \cos\varphi$.

Характер зміни течії плівки конденсату та коефіцієнта тепловіддачі від висоти вертикальної поверхні великої висоти (при $h_{кр}$ рух плівки конденсату – турбулентний)

Співставлення дослідних даних конденсації різних парів на вертикальних трубах з розрахунком по формулі для змішаного режиму (дані Д.А.Лабунцова при $Re_n > 400$)

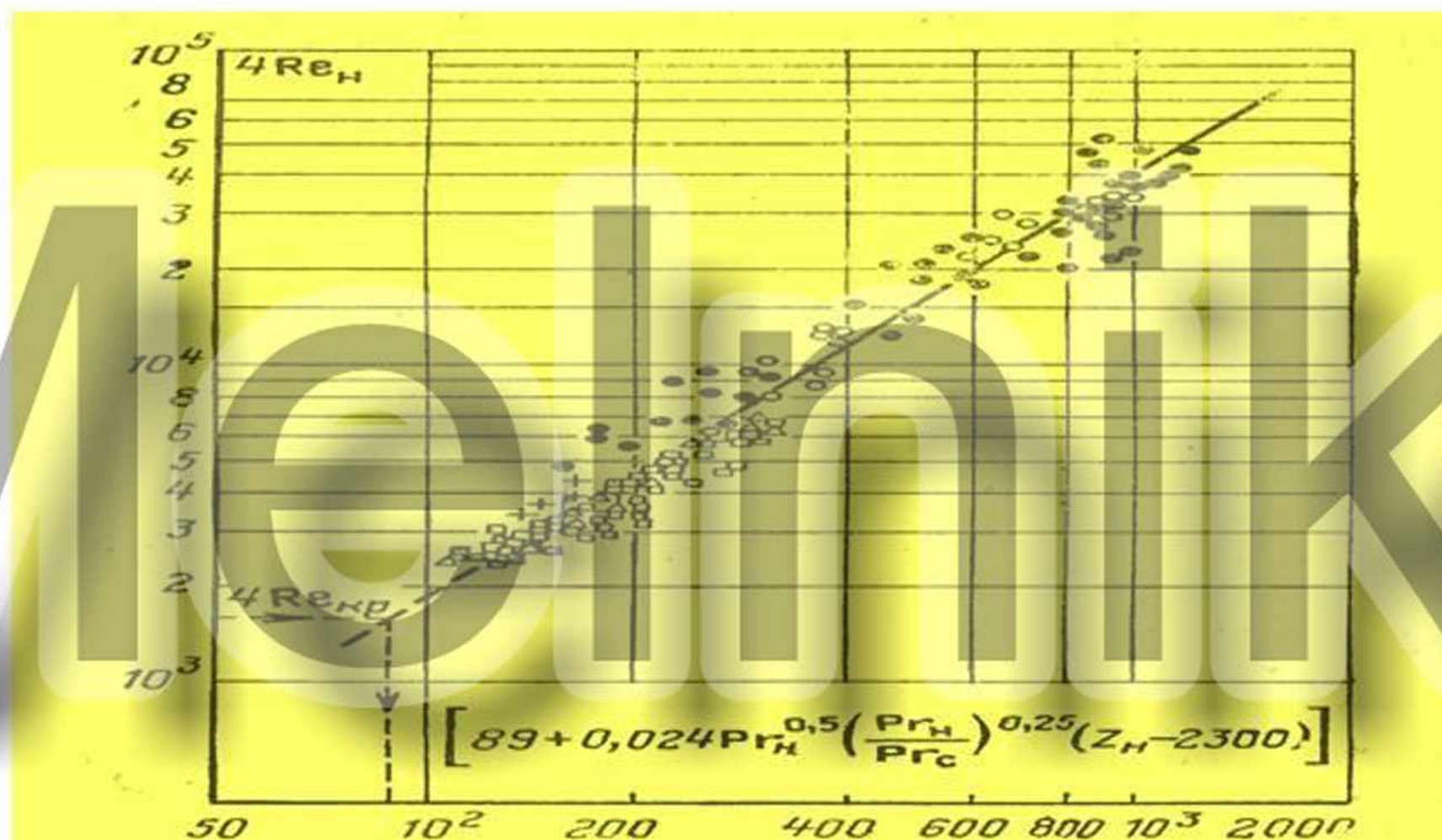

Рис. 3-11. Теплоотдача при пленочной конденсации неподвижного пара на вертикальной поверхности при смешанном (ламинарном и турбулентном) течении пленки конденсата; $Re_{кр} = 400$.

+ — вода, $H = 3,66$ м. Майсенбург; □ — вода, $H = 6,1$ м. Стробе; ○ — вода, $H = 2,9$ м. Саликов; △ — вода, $H = 3,66$ м. Геббард; ● — дифенил. Баджер.

“Стікання” плівки конденсаду з горизонтальних труб

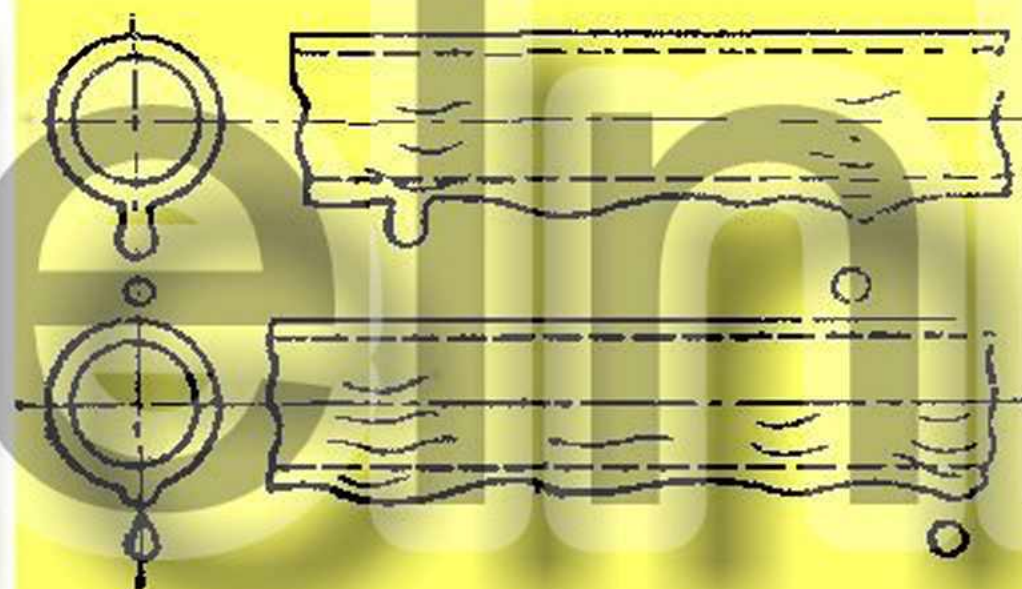

Рис. 12-12. Течення конденсаду в пучке горизонтальних труб.

Конденсація рухомої пари на горизонтальній трубі

Експериментальні дослідження показали, що при $Re_{дн} > 5000$ інтенсивність тепловіддачі на вертикальних і горизонтальних трубах була однаковою, що свідчить про домінування впливу динамічної дії пари в порівнянні з силою тяжіння.

Рівняння Нусельта годиться для визначення тепловіддачі при конденсації нерухомої пари. На практиці, як правило, приходиться мати справу з конденсацією рухомої пари.

В досліджах Бермана насичена рухома пара за умов :
 $p_{п} = 0,032 - 0,98$ бар; $w_{п} = 0,26 - 17,6$ м/с; та $\Delta t = 0,6 - 12$ К; $Re_{п} = 46 - 864$, обтікала горизонтальну трубу зверху вниз. В результаті цих досліджень були отримані результати, наведені на наступному слайді.

Рівняння подібності Бермана для рухомої пари.

По результатам дослідів Берман отримав наступне рівняння подібності:

$$Nu = 0,72 B Re_n^{0,16} Re_*^{0,125} Ga^{0,045} \left(\frac{\mu''}{\mu'} \right)^{0,08}$$

де $Nu = \frac{\alpha d}{\lambda'}$; $Re_n = \frac{w_n d}{\nu''}$; $Re_* = \frac{\lambda' \Delta t}{r \rho' \nu'}$; $Ga = \frac{g d^3}{\nu'^2}$; $B = 42$

Це рівняння справедливе для чистої пари (без домішок повітря).

При конденсації пари на горизонтальному пучку труб тепло-віддача на другому та послідуєчих рядах зменшується через зменшення швидкості пари, яке викликана частковою конденсацією пари на попередніх рядах труб та збільшенням товщини плівки конденсату за рахунок його стікання з верхніх рядів.

Конденсація пари на горизонтальних пучках труб

Якщо вважати, що температурний напір на пучку труб не змінює-

ється, то для середнього по пучку коефіцієнта тепловіддачі

Берман запропонував

рівняння:

α_N

$$\frac{\alpha_n}{\alpha_N} = \frac{\alpha_1}{\alpha_N} \frac{0,84\varepsilon}{[1 - (1 - \varepsilon)^{0,84}] n^{0,07}}$$

де α_N - коефіцієнт тепловіддачі на горизонтальній трубі, розрахований по формулі Нусельта (1), при цьому відносний коефіцієнт тепловіддачі 1-го ряду:

$$\frac{\alpha_1}{\alpha_N} = B \left(\frac{\rho'' w_n^2}{\rho' g d} \right)^{0,08} \left(\frac{\rho' g r d^3}{\lambda' \nu' \Delta t} \right)^{-0,125},$$

$$\varepsilon = (G_{вх} - G_{вых}) / G_{вх}$$

$$G_{вх}; G_{вых}$$

- степінь конденсації пари;

- масові витрати пари на вході та виході з

пучка; n - число рядів у пучку по висоті коридорного пучка або половина рядів по висоті шахового пучка.

Вплив різних факторів на інтенсивність

тепловіддачі при конденсації.

- 1. Якщо рух пари співпадає по напрямку з рухом плівки конденсату, то її товщина падає, а значення α зростає. При зворотньому русі – навпаки. Однак при високій швидкості пари проходить "відрив" плівки від поверхні і тоді α значно зростає.

- 2. При конденсації перегрітої пари температура її у стінки поступово знижується і фактично конденсується уже насичена пара. Значить, конденсуючись, перегрітий пар передає конденсату теплоту пароутворення і теплоту перегріву:

$$r''' = r + c_{pm}''' (t''' - t_x)$$
, де c_{pm}''' - середня теплоємність ПП при даному тиску, а t''' - температура ПП. Тому коефіцієнт тепловіддачі при конденсації ПП можна вирахувати по тим же формулам, що і для насиченої пари, але замість теплоти пароутворення r необхідно підставляти значення r''' . За різницю температур знову ж таки береться $(t''' - t_x)$.

- Це пояснюється тим, що якщо $t_x > t_c$, то пара конденсується в плівці конденсату і на межі розділу фаз завжди встановлюється температура t_x .

- 3. Стан поверхні конденсатора також відіграє важливу роль. Так, на трубах, що покриті іржею, з великою шорсткістю, товщина плівки конденсату значно зростає, що викликає зменшення коефіцієнта тепловіддачі більш чим на 30% у порівнянні з чистою гладкою поверхнею.
- 4. Наявність різних газів, що не конденсуються при даних умовах, у парі також помітно знижує коефіцієнт тепловіддачі. Це викликано тим, що при конденсації пари такі гази адсорбуються на холодній стінці у вигляді шару, через який молекули пари проникають до стінки лише шляхом дифузії, що призводить до збільшення термічного опору плівки. Наявність такого газу навіть у кількості 1% зменшує значення α на 60%.
- 5. Велике значення для отримання високих коефіцієнтів тепловіддачі при конденсації пари має правильне розміщення труб конденсатора. Наприклад, вертикальні труби, як правило, через кожні 10 см комплектуються ковпач-

- ками для відведення конденсату від стінки, тим самим збільшуючи тепловіддачу у 2-3 рази. При горизонтальному розміщенні труб відчутний ефект отримують тоді, коли струмінь конденсату з верхньої труби стікає на невелику частину нижньої труби. Ще більший ефект досягається тоді, якщо пару подають у вигляді тонких струменів з великою швидкістю. При ударі таких струменів у стінку на якій конденсується пара, проходить руйнація плівки конденсату і його розбризкування. Термічний опір при цьому падає в 3-10 разів.
- Однак, задача інтенсифікації тепловіддачі при конденсації не являється дуже актуальною, так як при конденсації тепловіддача і так досить висока. Тому, при проектуванні конденсаторів велику увагу слід приділяти профілактичним мірам проти зниження тепловіддачі внаслідок, наприклад: наявності повітря, неправильного відведення конденсату і подачі пари в конденсатор, відкладення на поверхні теплообмінника солей, олив і інших забруднень. Бо саме ці причини можуть стати основою незадовільної роботи конденсаторів.